

TEDAVİYE YANIT VEREN VE DİRENÇLİ ŞİZOFRENİ HASTALARINDA OTİSTİK ÖZELLİKLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Sefa Vayisoğlu¹, Ali İnaltekin¹

¹Kastamonu Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Giriş: Güncel tanı kriterlerine göre şizofreni ve Otizm Spektrum Bozuklukları (OSB) farklı bozukluklar olsa da, OSB ile ilintili sosyal iletişim bozuklukları ile şizofrenideki negatif belirtiler semptom binişikliği gösteren alanlardır. Güncel çalışmalarda şizofreni hastalarında gözlenen otistik belirtilere yönelik ilgide bir artış gözlenirse de, tedaviye dirençli şizofreni (TDŞ) hastalarında bu alan yeteri kadar çalışılmamıştır. Bu çalışmadaki amaç tedaviye yanıt veren şizofreni (TYŞ) hastaları ile TDŞ hastalarını otistik özellikler bakımından ve bu hastalarda gözlenen otistik özelliklerin şizofreninin pozitif ve negatif belirtileri ile ilişkisi yönünden incelemektir.

Yöntemler: Çalışmaya Ekim 2024 ile Ocak 2025 tarihleri arasında Kastamonu Eğitim ve Araştırma Hastanesi (KEAH) Toplum Ruh Sağlığı Merkezine kayıtlı 80 şizofreni hastası (40 TYŞ, 40 TDŞ) dahil edilmiştir. Çalışmanın Etik Kurul Onayı alınmıştır (Kastamonu Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu, Proje No: 2024-KAEK-10). Hastalardan çalışmaya katılmadan önce bilgilendirilmiş yazılı onam formu alınmıştır. Veri toplama araçları olarak Sosyodemografik Veri Formu, Pozitif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği (SAPS), Negatif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği (SANS) ve Otizm Spektrum Anketi- Türkçe formu (AQ-TR) kullanılmıştır.

Sonuçlar: Sosyodemografik veri sonuçları açısından gruplar arasında fark saptanmamıştır ($p > 0.05$). SANS toplam, SAPS toplam ve kullanılan antipsikotik ilaç dozu anlamlı olarak TDŞ grubunda daha fazlaydı ($p < 0.001$). Grupların AQ-TR kullanılarak otistik özellikleri kıyaslandığında AQ-TR toplam, hayal kurma, iletişim, sosyal yetenekler alt ölçek puanları TDŞ grubunda anlamlı olarak daha fazlaydı (sırasıyla $p=0.006$, $p < 0.001$, $p=0.039$, $p=0.010$). Otistik belirtilerin pozitif ve negatif belirtilerle ilişkisi değerlendirildiğinde, AQ-TR toplam puanı ile hem SANS hem de SAPS toplam puanları arasında pozitif anlamlı ilişki belirlenmiştir ($r=0.297$, $p=0.008$; $r=0.317$, $p=0.004$).

Tartışma ve Sonuç: Şizofreni hastalarında otistik özelliklerin varlığının TDŞ ve TYŞ hastalarında karşılaştırılarak değerlendirildiği bu çalışmada TDŞ grubunda daha fazla otistik özellik düzeyi belirlendi. Ayrıca otistik özelliklerin hem şizofreninin negatif belirtileri hem de pozitif belirtileri ile anlamlı olarak ilişkili olduğu saptandı. Şizofrenide hastalık şiddeti arttıkça otistik belirtilerin de artış göstermesi psikotik ve otistik psikopatolojik boyutlar arasındaki yakın ilişkiyi göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni, otistik belirtiler, tedaviye direnç, tedaviye yanıt